

технологій ПС та ДЗЗ і розвитку на цій базі механізмів, які дозволять подолати існуючі еколого-технічні проблеми найменшими затратами економічного, політичного та людського капіталу.

Марія ФІЛЬО

Тернопільський національний економічний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІСКАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ: ДОСВІД США

Сучасні фіскальні інститути є досить складними, оскільки включають інструменти правового, адміністративного та економічного впливу на розвиток податкової системи та діяльність платників податків. Для забезпечення виконання податкового законодавства та реалізації фіскальної політики держави необхідні спеціальні державні органи, які займають центральне місце у структурі фіскальних інститутів. Основними державними органами, що забезпечують функціонування податкової системи, у більшості країн світу є податкові органи, які можуть функціонувати як окремий орган державної влади або у складі міністерства фінансів. Важливим напрямком розвитку податкових органів у країнах, які розвиваються є: переорієнтація діяльності податкових служб з фіскального органу в сервісний, спрямований на налагодження партнерських стосунків з платниками податків; вдосконалення організаційної структури; запровадження сучасних технологій податкового адміністрування.

Особливу увагу необхідно приділити досвіду США, тому що саме в цій країні фіскальні інститути є високоефективними, що пояснюється невеликими масштабами податкових втрат (2,3 % від ВВП) та низьким рівнем тіньової економіки (8,8 %) [1].

Податковим органом в США є Служба внутрішніх доходів (або Податкове управління), яка входить до складу міністерства фінансів. Вона є однією з найефективніших органів управління у сфері оподаткування у світі. У 2010 р. Службою внутрішніх доходів зібрано податкових надходжень у розмірі 2,3 трлн. дол. та опрацювало більше 230 млн. податкових декларацій [1]. Витрати Служби внутрішніх доходів склали 0,53 дол. на кожні 100 дол. зібраних доходів, тоді як в Україні витрати складали 1,65 грн. на кожні 100 грн. зібраних податкових надходжень.

Місія Служби внутрішніх доходів полягає у наданні платникам податків високоякісних послуг, роз'ясненні податкового законодавства, прав та обов'язків щодо сплати податків, а також застосування податкових норм справедливо та однаково до всіх платників. У своїй діяльності СВД керується Кодексом внутрішніх доходів, який був прийнятий Основними завданнями, які стоять перед Службою внутрішніх доходів є: максимальне задоволення інтересів платників податків та зниження адміністративного тиску на них; забезпечення високого рівня добровільної сплати податків; підвищення економічної ефективності діяльності податкових органів за рахунок оптимального та раціонального використання матеріальних, фінансових та трудових ресурсів.

Попередження, виявлення та розслідування податкових правопорушень, злочинів у США здійснює Департамент кримінальних розслідувань при підтримці Федерального бюро розслідувань. Основною правоохоронною програмою цього департаменту є Загальна програма боротьби з порушеннями податкового законодавства, яка охоплює значний діапазон заходів, пов'язаних з податковими злочинами та відмиванням грошей. Дана програма охоплює розслідування діяльності широкого кола осіб та підприємств всіх галузей економіки: від осіб, які займаються індивідуальною трудовою, підприємницькою діяльністю, малих підприємств до великих платників податків. Загальна програма боротьби з порушеннями податкового законодавства дає можливість Департаменту кримінальних розслідувань виявляти нові порушення з боку платників податків та здійснювати розподіл наявних ресурсів таким чином, щоб найкраще виконувати свої обов'язки.

Завдяки цілеспрямованим заходам органів державної влади та комп'ютеризації банківсько-фінансової сфери, в США сформовано ефективний інформаційний комплекс, за допомогою якого здійснюється безперервний моніторинг фінансового становища більшої частини населення. На основі цього комплексу та при підтримці Міністерства фінансів США створено міжвідомчий

центр збору, обробки, зберігання та аналізу спеціальної інформації для цілей спецслужб. Основним елементом центру є електронний банк даних осіб, які мають відношення до незаконних фінансових операцій. Банк постійно здійснює обмін інформацією з федеральними та місцевими правоохоронними органами [2].

Для забезпечення ефективності фіскальних інститутів в США, реалізовано ряд заходів, які були запропоновані Службою внутрішніх доходів (IRS), Управлінням урядовою звітністю (GAO) та Об'єднаним комітетом з оподаткування (JCT). До таких заходів належать:

1. Покращення надання податкових послуг. Служба внутрішніх доходів досягла високих успіхів завдяки поліпшенню обслуговування платників податків, використовуючи мережу Internet, call-центри тощо.

2. Зміцнення фіскальних інститутів. Держава виділяє значні кошти на діяльність податкової служби та реалізацію фіскальної політики загалом.

3. Законодавчі заходи щодо зниження можливостей ухилення та уникнення від сплати податків.

4. Податкове спрощення – від таких заходів як кодифікація всіх законів та правил у Податковий кодекс до більш радикальних реформ – призвели до зростання податкових надходжень без підвищення ставок оподаткування [3].

Таким чином, зміцнення фіскальних інститутів є довгостроковим та складним процесом. Тому роль політичних зобов'язань суворо дотримуватись фіскальної політики більш важлива у країнах з перехідною економікою та в країнах з порівняно слабкими фіскальними інститутами.

Література

1. *Офіційний сайт Служби внутрішніх доходів США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.irs.gov/>*

2. Семёнов А.С. *Зарубежный опыт взаимодействия правоохранительных органов и фискальных служб: анализ информационных ресурсов как способ борьбы с налоговыми правонарушениями и преступлениями / А.С. Семёнов // Налоги и налогообложение. – 2009. – № 11.*

3. Jason Furman, «Closing the Tax Gap» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cbpp.org/files/4-10-06tax3.pdf>

Інна ХОВРАК

Кременчуцький національний університет ім. Михайла Остроградського

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ

В умовах формування економіки знань та інформаційного суспільства прискорюється розвиток електронної комерції, яка дає змогу максимально ефективно здійснювати комерційні операції, оперативно реагувати на зміни ринку, розширювати сфери впливу господарюючих суб'єктів та посилювати їх конкурентні переваги. Електронна комерція також полегшує доступ споживачів на ринок, створюючи умови для встановлення прямих контактів і співпраці. Відмінною рисою даної форми діяльності є використання загальнодоступних інформаційних систем та комп'ютерних мереж, об'єднаних Інтернетом.

Концепції "електронного бізнесу" та "електронної комерції" виникли в США у 1980-х роках і стали результатом розвитку більш ранніх ідей глобальної інформаційної економіки. Тому на сьогодні зазначені концепції знаходяться на стадії розробки. Прийнято виділяти п'ять основних груп суб'єктів електронної комерції: споживачі (C-consumer), фізичні особи; бізнес організації (B-business); державні органи (G-government, деколи A-administration); співробітники (E-employee); фінансові установи, що забезпечують розрахунки між іншими суб'єктами електронної комерції. На даний момент електронна комерція поділяється на п'ять основних форм, кожна з яких має своїх суб'єктів, що приймають участь у проведенні фінансових операцій, свою методику здійснення тощо: B2B, B2C, B2E, C2C, B2G. Найбільшого розповсюдження набули бізнес-моделі в сфері B2B (електронні постачальники, електронні платформи для співробітництва, інформаційні